

A felejtés ára: a demencia egészségterhe

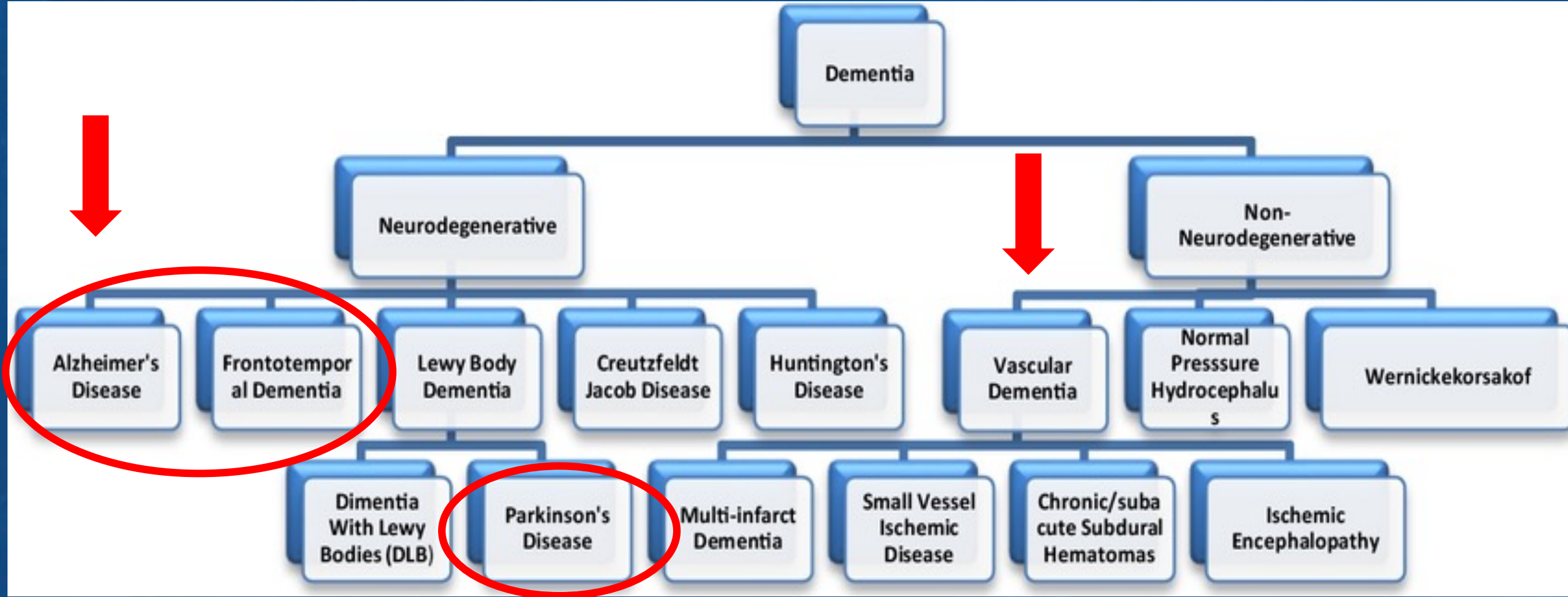
Dr. Klivényi Péter
SZTE-SZAOK
Neurológiai Klinika

Miről is beszélünk?

Fun Facts

- az emberek
  - 100% kereste a telefonját/kulcsát/pénztárcáját az elmúlt 3 hónapban
  - 75%-a felejtett el jelszót/kódot az elmúlt 3 hónapban
  - 60%-a úgy gondolja, hogy a demencia a normális öregedés része
  - 30%-a úgy gondolja, hogy a demencia ellen nem lehet mit tenni
- A komment szekciókban előszeretettel aposztrofálnak sokmindenkit demensnek/bolondnak
- Legmeghatározóbb egészségügyi szorongás (megelőzi a rákot/szívinfarktust)
  - Identitásvesztés
  - Önazonosság elvesztése
  - Kontroll hiánya
  - Méltóság elvesztése

Ez nem egy betegség!

Mikor kezdődik???

- Trajectory of person destined to develop dementia
- - - Trajectory of a person destined to die non-demented

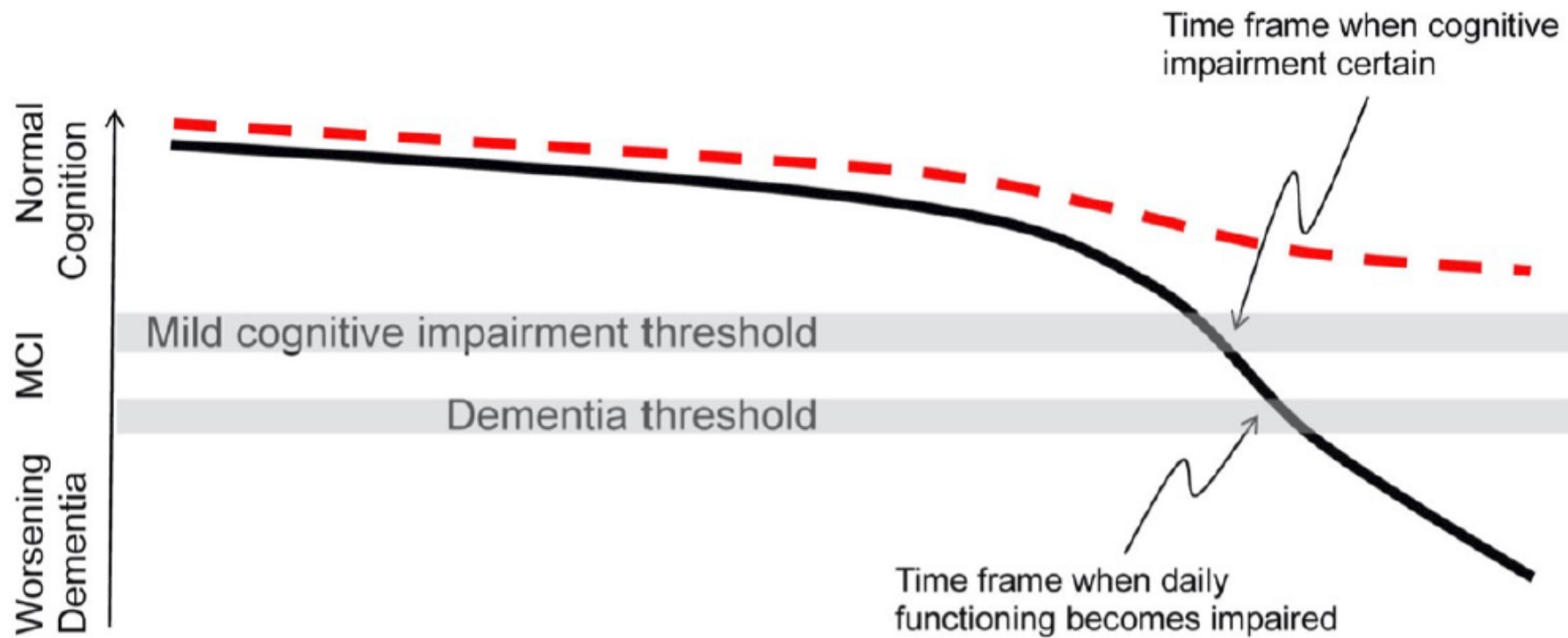
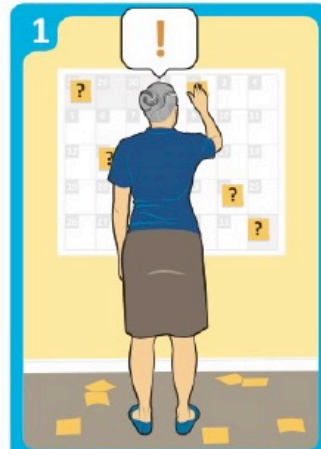

Figure.

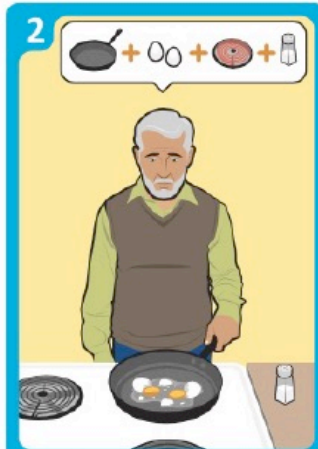
Knopman et Petersen Mayo Clin Proc, 2014

KNOW THE 10 WARNING SIGNS OF ALZHEIMER'S DISEASE

1 MEMORY LOSS THAT AFFECTS DAY-TO-DAY ABILITIES

Forgetting things often or struggling to retain new information.

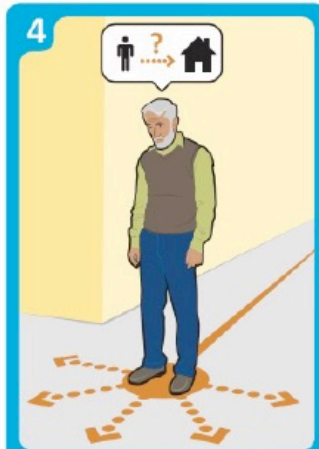
2 DIFFICULTY PERFORMING FAMILIAR TASKS

Forgetting how to do something you've been doing your whole life, such as preparing a meal or getting dressed.

3 PROBLEMS WITH LANGUAGE

Forgetting words or substituting words that don't fit the context.

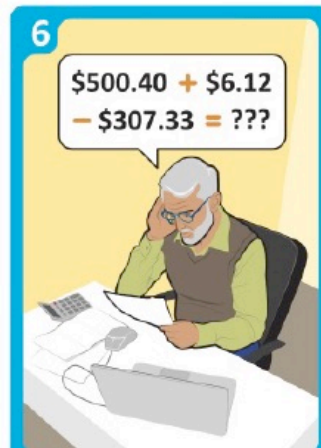
4 DISORIENTATION IN TIME AND SPACE

Not knowing what day of the week it is or getting lost in a familiar place.

5 IMPAIRED JUDGMENT

Not recognizing a medical problem that needs attention or wearing light clothing on a cold day.

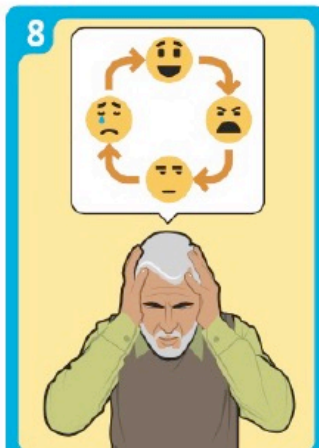
6 PROBLEMS WITH ABSTRACT THINKING

Having difficulty balancing a chequebook, for example, or not understanding what numbers are and how they are used.

7 MISPLACING THINGS

Putting things in strange places, like a dress in the refrigerator or a wristwatch in the sugar bowl.

8 CHANGES IN MOOD AND BEHAVIOUR

Exhibiting severe mood swings from being easy-going to quick-tempered.

9 CHANGES IN PERSONALITY

Behaving out of character, such as becoming confused, suspicious, or fearful.

10 LOSS OF INITIATIVE

Losing interest in friends, family and favourite activities.

Mi az első tünet??

For more information, contact your local Alzheimer Society or visit www.alzheimer.ca

Alzheimer Society

A probléma háttere

- Az öregedő társadalom az egyik legnagyobb kihívás
- Magyarországon a nyugdíjkorhatárt elérő lakosok 10%-a fogyatékossgal él, 47%-a egy, vagy több krónikus betegségben szenved
- A 75-80 éves korosztály 59%-a pedig egyedül él
- 2050-re 18%-ról 30%-ra emelkedik a 65 éven felüliek aránya
- Ezzel párhuzamosan emelkedik a mozgásában korlátozott, segítséget igénylő idősök száma
- Az idős, demens beteg ember ellátására kell felkészülnie mind az egészségügyi, mind a szociális rendszernek

A probléma háttere: a láthatatlan egymillió

- Jelenleg a demenciával élők száma hazánkban kb. 150-300 ezer főre tehető (lakosság közel 3%-a) – aluldiagnosztizált!
- Egy demens ember ellátása 2-3 közvetlen hozzátartozót is érinthet
- Szendvicsgeneráció helyzete (kénytelenek feladni a munkájukat)
- A demens betegek ellátása során pszichés zavarok, betegségek alakulhatnak ki a segítőknél is (a gondozók, ill. az ellátó szakemberek 50%-a is érintett lehet)
- Közöttük a depresszió (75%) és az alvászavarok (45%) vezetnek

A DEMENCIA korszerű szemlélete

megelőzési, szűrési és beavatkozási lehetőségek
az egészségügyi és szociális alapellátásban

Egervári Ágnes - Kázár Ágnes - Kostyál Árpád - Kovács Tibor - Skudry Zoltán

Lektor: Dr. Óváry Csaba PhD MSc

scientific reports

Belügyminisztérium - Egészségügyért Felelős Államtitkárság

EGÉSZSÉGÜGYI SZAKMAI KOLLÉGIUM

Magyarországon neurologiai szűrőszolgálatok

Ágnes Egervári^{1,2} & Tibor Kovács^{1,2✉}

Magyarország átfogó egészségvédelmi szűrőprogramja 2010 – 2020 – 2030

NÉPEGÉSZSÉGÜGYI PREVENCIÓ MAGYARORSZÁGON

Érvényesség időtartama:

(Közlönykiadó adja meg)
2025. május 31.

Kiadja:

Belügyminisztérium

Megjelenés helye

Nyomtatott verzió:

Elektronikus elérhetőség:

Egészségügyi Közlöny

<http://kollegium.aeek.hu>

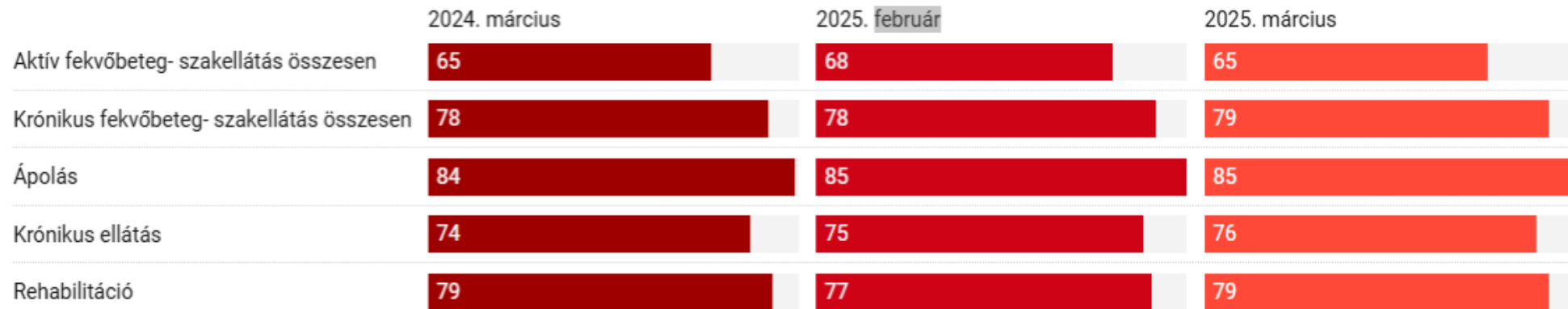
Nemzeti demencia program

Demencia egészségügyi ellátása

- Az ellátás költségei megbecsülhetetlenek (direkt < indirekt)
- Ellátási kompetencia:

Ágyszám kihasználtság a fekvőbeteg-ellátásban

(százalék)

Grafikon: Economx • Forrás: KSH • [Adatok letöltése](#) • [Beágyazás](#) • A készítéshez használt program: [Datawrapper](#)

különbség is előfordul)

- Aktív ágy 38 800, átlagos ápolás idő: 9,7 nap, ágykihasználtság: 60% körüli
- 651 ágy/100.000 lakos (Eu átlag: 511; Bulgária 864, Svédország 187)

1 303)

Demencia egészségügyi ellátása

- A működő krónikus ágyszám 26.959
- krónikus ellátás 8907
- rehabilitációs ellátás 15.038
- ápolás 3014 ágyon valósult meg
- Szakorvos hiányában Magyarországon elégtelenül működik a geriátriai ellátás
- MESZK Szakmai Tagozata minimumfeltételei 27.000 krónikus ágyhoz:
- 9700 fő ápoló
- 270 fő dietetikus
- 540 fő gyógytornász
- 450 fő gyógymasszőr
- fantomlétszám-jelenség

Demencia egészségügyi ellátása

- Minden ellátási szinten és minden ellátási formában meg kell hogy jelenjen, progresszivitási szinttől függetlenül
- Eltérő stádiumban eltérő feladatokkal
- A várható betegszámot önállóan nem bírja el a szakellátás!
- Alapellátás: prevencia, felismerés, gondozás
- Járóbeteg szakellátás: diagnosztika, terápia, gondozás
- Fekvőbeteg ellátás: differenciáldiagnosztika, szövődmények, speciális terápiák

Primer dementia prevenció: 40%!

- Rizikótényező az öregedés: 65 év felett 5 évente megduplázódik
- Alzheimer-kórban a nők 2x gyakrabban betegszenek meg
- Genetikai tényezők a korai kezdetű, családi halmozódású formákban
- Befolyásolható kockázati tényezők:
  - alacsonyabb iskolai végzettség
  - magas vérnyomás
  - dohányzás
  - elhízás
  - depresszió
  - mozgásszegény életmód
  - cukorbetegség
  - szociális izoláció
  - túlzott mértékű alkoholfogyasztás
  - eszméletvesztéssel járó fejsérülés

A dementia ellátása a háziiorvosi gyakorlatban

Zsuffa János András dr.^{1, 2} ■ Kalabay László dr.^{1, 3} ■ Katz Sándor dr.^{2, 4}
Kamondi Anita dr.^{2, 5} ■ Csukly Gábor dr.^{2, 6} ■ Horváth András Attila dr.^{2, 4}

¹Semmelweis Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Családorvosi Tanszék, Budapest

²Országos Mentális, Ideggyógyászati és Idegsebészeti Intézet, Neurokognitív Kutatási Központ, Budapest

³Semmelweis Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Belgyógyászati és Hematológiai Klinika, Budapest

⁴Semmelweis Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Anatómiai, Szövet- és Fejlődéstani Intézet, Budapest

⁵Semmelweis Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Neurológiai Klinika, Budapest

⁶Semmelweis Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinika, Budapest

Orv Hetil. 2023; 164(32): 1263–1270.

Primer dementia prevenció

- Praxisközösségekben, egészségfejlesztési irodákban dolgozó szakemberek (dietetikus, gyógytornász, pszichológus, mozgásterapeuta) segítségével rizikócsökkentő életmód-intervenció végezhető
- FINGER intervenciós vizsgálat: a táplálkozási útmutatásból, testmozgásból, kognitív edzésből és az érrendszeri kockázati tényezők ellenőrzéséből álló multimodális életmódbeli beavatkozás elősegíti a kognitív hanyatlás megelőzését

Ajánlás4

A demencia korai felismerése nemzetközi egészségügyi prioritás és a Nemzeti Demencia Stratégiák fontos eleme, ugyanakkor a demencia populációs szűrésének előnye vagy hátránya jelenleg nem bizonyított, ezért a nemzeti szűrőprogramokban nem ajánlott. Az „esetfelismerés” ajánlott a klinikai gyakorlatban a más ok miatt orvosi konzultáción megjelenő páciens vizsgálata révén. (B)

Szekunder dementia prevenció

- A háziiorvosi praxisközösségek lehetőséget nyújtanak a neurokognitív zavarok szűrésére
- A jogszabályi kötelezettség a házi orvosok számára heti 4–5 óra dedikált prevenciós rendelési idő
- Az alapellátásban a MMSE, az órarajzolósi teszt, Mini-Cog teszt a legterjedtebb (MoCA, AKV szenzitívebb MCI-ra)
- A magyarországi háziiorvosi ajánlás nem tartalmaz szűrési protokollt az Alzheimer-kórra (csak vascularis dementia 55 év felett)
- Önkitöltős tesztek, applikációk
- Gyakran nem kognitív tünetekkel, hanem pszichés, vagy magatartási zavarokkal indul
- Betegek és a hozzátartozók tájékoztatása!!

Háziorvosi kompetencia

A beteg fizikális vizsgálata

Ismételt kognitív vizsgálatok:

Egészségeseknél 3-5 évente

MCI-ban évente

Demenciában $\frac{1}{2}$ évente

A kompetenciákon belül vizsgálatok

Labor

Rizikófaktorok kezelése

(Dedikált) szakellátás

- A neurológus/pszichiáter szakorvosi kompetencia
- Differenciál diagnózis:
  - MRI, (PET/SPECT) képalkotó vizsgálatok (CT nem alkalmas)
  - **Biomarker vizsgálatok (liquor, vér)**
  - Neuropszichológiai vizsgálat
  - EEG vizsgálat

Feladatmegosztás?

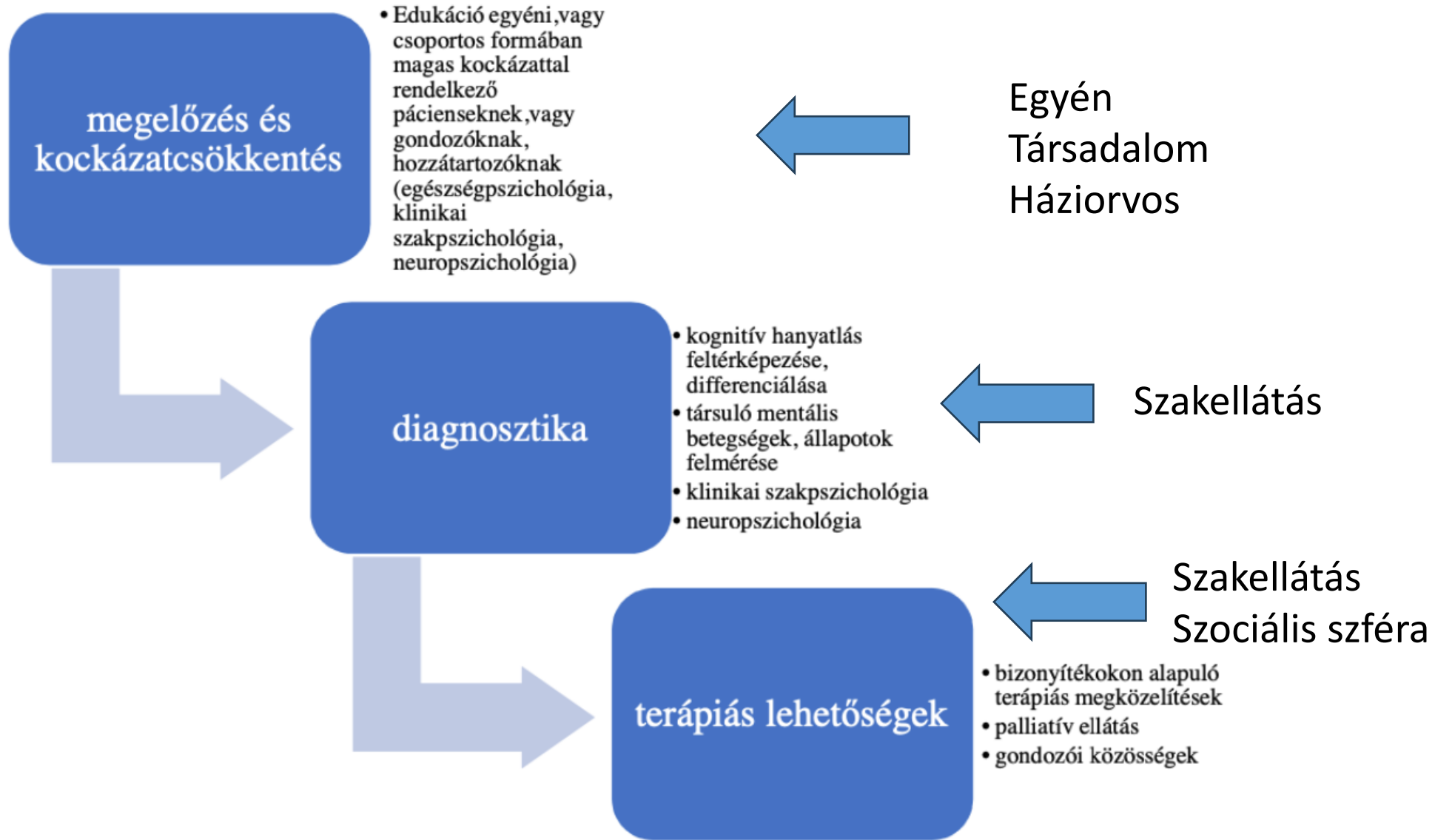
ICD-10 code given by	Neurologist	Psychiatrist	Both
Nr. of patients	29,720	65,118	49,569
Nr. of AD diagnoses	8980	8873	15,731
Nr. of VaD diagnoses	11,869	43,024	30,465
VaD:AD ratio	1.32:1	4.85:1	1.93:1
Age (mean $\pm$ standard deviation)	74.39 $\pm$ 11.61*	77.61 $\pm$ 10.61*	76.27 $\pm$ 9.65*
Median (95% Confidence interval) years of survival after diagnosis	5.23 (5.11–5.41)*	2.25 (2.21–2.29)*	3.14 (3.08–3.19)*
Nr. of patients without head imaging	5940 (20.0%)	25,393 (39.0%)	6505 (13.1%)

Fekvőbeteg ellátás

- Lehetőleg ne! (Elesésveszély, infekciók, zavartság)
- Csak ha elengedhetetlenül szükséges a szövődmények, komplikációk vagy ko-morbiditások kezelésére
- Hospitális/perioperatív ellátás szakorvosi támogatása
- Speciális differenciáldiagnosztikai és terápiás esetekben (CJD)

Idősotthonok

- Specializált dedikált egységek, kellő kapacitással
- Elérhető árban
- Ezirányban képzett elegendő számú szakszemélyzet
- A megmaradt funkciók megőrzése
- A méltóság tiszteletben tartása

1. ábra: A demencia szakpszichológiai ellátásának (prevenció, diagnosztika, terápia) folyamata [saját szerkesztés]

Rövidtávon az egészségügy feladatai

- **Együttműködés!**
- **Képzés – továbbképzés (Magyar Demencia Társaság)**
- Demencia prevenciós stratégia kidolgozása
- Rizikócsoportok szűrésének megszervezése
- **MRI vizsgálatok egységesítése**
- A biomarker vizsgálatok általános bevezetése és finanszírozása
- Kódolás-regiszter
- Ellátásszervezés: területi egyenlőtlenségek kiküszöbölése
- **Beutalási rend – betegút szervezés!**
- **Csapatépítés!**

Csapatmunka minden szinten!

radiológus

szakpszichológus

neurológus

házi orvos

BETEG

Pszichiáter

nukleáris medicina
szakorvos

gyógytornász

dietetikus

Az egyén feladata

Megértőbbnek lenni!

Öngondoskodás

Rizikófaktorok kontrollálása

Életmód váltás

Étrend

Fizikai aktivitás

Szellemi munka fenntartása

Hozzá tartozókról való gondoskodás

Társadalom feladata

Megértőbbnek lenni Rugalmasabb jogi környezet

Munkavállalás terén

Szabaidős tevékenység vonatkozásában

Idősellátás területén

Szociális ellátás területén

A Viagra lehet a kulcs az Alzheimer-kór kezelésében

2026.03.08. 12:43

PERFEKT

Íme 6 s
lehet

PERFEKT

Akár demenciára is figyelmeztethet ez a jelentéktelennek tűnő jel lépcsőzés közben

Méri Rita

+ KÖVETÉS

2026.03.17. 09:59